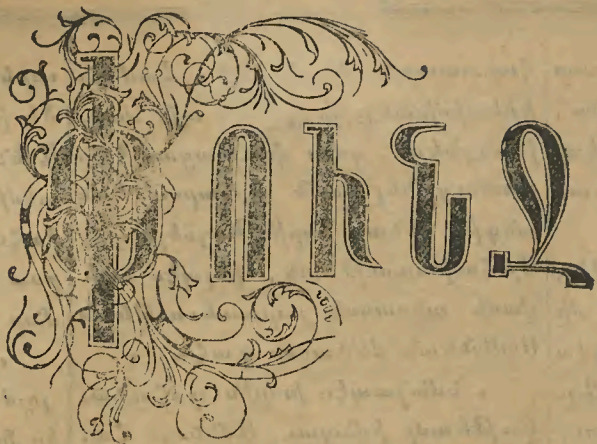

Փակեցը ՇԱՅԱՍՈՒ օրերը կը նրատարակուի : Տարեկան բաժանարարընի է երկուսն էս կես արծար Մեհար կանխիկ վճարելի, քի մայրա- քաղաքիս էս խոր արտարմանաց էս քի գաւառաց նամար :

վեց էս երեք ամսոց նամար այ բաժանորդ կընդունուի :

Տեղական էս գաւառական բարատարութեան ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :

Հատը 40 փարայ է, էս կզտնուի մասնաւորապէս Պաճիկ-Գափու ջրավաճառ, էս գրական- ձառն Պոլոս աղայի խանութը :

Դրանուցման տողը 3 դրոշ է մէկ անգամի նամար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամնե- րու նամար :

Խմբագրութեան վերաբերեալ որ էս է գլխ առդղելի առ Տեղեկ-Տեղ 2. Ս. Այաճաճեան կ. Պոլիս Պալլոգ-բաղար Նաճիկ խան վերի յարկ թիւ 16 :

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Armenien Pountch
—46 Nafie-Han . Balouk-Pazar 46—
Constantinople

Թիւ 1947

Շ Ա Ւ Ն Չ

1885 ՅՈՒՆԻՍ 22

ԱԶԳԱՅԻՆ

Առաջին հետեւեալ ար- քիւնքն ունեցաւ երէկ. Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը գրով ծանու- ցած էր, թէ ինչ ինչ խնդրոց կար- գադրութեամբ զբաղեալ լինելով հարկադրեալ է ներկայ չգտնուիլ ժողովին նախորդ երկու նիս- տերու ատենագրութիւնը վտե- րացան :

Իւսկիւտարի Սեյիմիյէ թաղէն կատարուած երեսփոխանական ընտրութիւնը վաւերացուելով ե- րեսփոխան հռչակեցաւ Գրիգոր Էֆէնտի Ձրթմեան :

Ժողովին Բ. և Գ. Ատենագր- պիւրը հրաժարած լինելով ըստ առաջարկութեան Ատենագրութիւն, երկրորդ Ատենագրութիւն ընտրուե- ցաւ Ստեփան Էֆէնտի Տամատեան և երրորդ Ատենագրութիւն Միհրան Էֆէնտի Տէօքմեան :

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր բաց- ման ճառին ի պատասխանի Ատե- նագրութեան Գրիգորեան պատրաստած ուղերձն հատուած առ հատուած կարգադրուելով ինչ ինչ դիտողու- թեամբ ընդունուեցաւ, և յանձն նուեցաւ Մայր դիւանին՝ Նորին Բարձր Սրբազնութեան մատուցա- նել զայն : Գիշ մ'ետքը կը հրա- տարակեմք ուղերձին օրինակն :

Գաղաքական 14 ժողովական նաց ընտրութեան համար Ատե- նագրութեան Գրիգորեան պատրաստած ընտրելոց եռապատիկ ցանկին վրայ քուէարկութիւն լինելով, ներկայ գտնուող երեսփոխանաց (32) մեծագոյն մասին քուէով Բա- ջաքական ժողովոյ անդամ ընտ- րուեցան :

Բարադան Ծիգրան Էֆէնտի
Կամարական Խաչիկ
Կիւլպէնկեան Սերովբէ
Կիւմլիկլէրտան Տիգրան
Կոստանդեան Կոստանդ
Մանուկեան Սեմեթրիմ
Նորատունկեան Գարեբէ
Նուրեան Յովհաննէս
Ունեան Արիկ
Պալլաբեան Համազասպ
Սեթեան Միհրան
Ֆրէնկեան Յակոբ

Եւ որովհետեւ, ինչպէս կը տես- նուի, 14 ժողովականաց միայն 12ն ընտրուեցան, մնացեալ երկու ժո- ղովականաց համար՝ յառաջիկայ ուրբաթ առաւոր նստին, համեմա- տական քուէարկութիւն պիտի կատարուի, հետեւեալ երկպատիկ ցանկէն ընտրելոց, որք են Մադ- սուտեան սեպուհ, Սաքալեան Ա- լեքսան, Գալլեան Պապիկ և Պոյաճեան Յովհաննէս Էֆէնտի- ներն :

Ամենակէս հրամանագրէ և Պառլե- մենտին չընթերցուի : Ժամանակէ մը հետէ գաւառներէն մեզ ևս տեղեկութիւնք կը հասնեն, թէ

ամուսնական պատկառութեանց հրամանագրոց՝ զորս գաւառաց մէջ առաջնորդարանք և ուրեք ուրեք ամբողջաբար հասնայք կու- տան, կառավարութիւնէն վաւե- րացումն կը պահանջուի նախ քան զկատարումն պատիկ խորհրդոյ, և այս կամ այն անուամբ տուրք կուղուի տեղ տեղ : Այս պահանջ- մանը ոչ նուազ շփոթութիւն ու գայթակղութիւն պիտած էին մե- րայնոց մէջ, որք կը յուզուէին տեսնելով Եկեղեցւոյ սրբազան խորհրդոց միոյն մէջ ի գործ դըր- ուած այսպիսի միջամտութիւն մը : Մէք ինչ ինչ բացատրութիւններ կուտայինք և կը յայտարարէինք, թէ այս պահանջումները բնաւ Բ. Դրան հաւանութեամբ չեն, և գործոյն մէջ վրիպանք մը տեղի ունեցած է : Ահաւասիկ կը հաս- տատուին մեր բացատրութիւնք և յայտարարութիւնն : Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ որ կը զարդէր այս խնդրով, այս օրերս չըլարե- րական մը կուղէ գաւառներն, և կը ծանուցանէ Առաջնորդաց թէ մարդահամարի խափանեալ կանո- նագրի տրամադրութեան գործա- դրութիւնէն հետեւած պահանջում մ'է այս : Շրջաբերականը կարեւոր լինելով՝ կը հրատարակեմք աստ ի ծանօթութիւն գաւառաբնակ ազգայնոց :

« Գանի մ'առաջնորդական վիճակ- ներէ Պատրիարքարան հասած տեղե- կութիւններ կը ծանուցանեն թէ տե- ղական կառավարութեան պաշտոնա- տարաց ունեցող կողմէ մեր ազգայնոց մէջ տեղի ունեցած ամուսնական պը- սակադրութեանց համար տուրք կը պահանջուի : Թէ չվճարուցող գեմըրու- նագրութեան ի գործ կը դրուի, և թէ ուրեք ուրեք մինչեւ իսկ կուղուի քաղաքական իշխանութեան վաւերաց- ման նիւթարկել տալ նախապէս պա- սակադրութեանց հրամանագրերն : Այս տեղեկութեանց վրայ ինչպիսի ուշա- դրութեան առնուելով Բ. Գրան հետ հարկ եղած բանակցութիւններն կա- տարուած եւ բացորոշ կերպով յայտ- նուած է թէ՛ այս պահանջումներն պարզապէս շփոթութեան արդիւնք են թէ՛ ուսկից ծնունդ կառնու այս շփո- թութիւնն, բացատրենք համառօտիւ : Ասկէ երեք տարի առաջ հրատարակ- եալ մարդահամարի կանոնադրին կը տրամադրէր որ ամուսնական հրամա- նագրերն մինչեւ որ քաղաքացայտա- կան (Պէլէտիյէ) ժողովոց վաւերացման չենթարկուին, և իբր արձանագրու- թեան տուրք հինգ դահկան չվճար- ուի, պակադրութիւն տեղի չունե- նայ, և պատժող կենթարկէր անխը- տիւր այն եկեղեցական պաշտօնեայն և իմանն, որ առանց Պէլէտիյէի կողմէ վաւերացեալ հրամանագրի ամուսնու- թիւն կատարէին :

« Եւ ըստ որում մարդահամարի կա- նոնադրին այս տրամադրութիւնն չէր համաձայնէր մեր եկեղեցական օրինաց և իրաւանց, որոց պաշտպան է կայ- սերական Բարեխնամ կառավարութի- նը, ըստ որում կայսերական կառա- վարութիւնն մարդահամարի կանոնա- գիր մը հաստատելով գիտաւորութիւն չէր ունեցած բնաւ ձեռնամուխ լինել

մեր Եկեղեցւոյ գործոց, այլ իւր նպա- տակն եղած էր մարդահամարի կանո- նագրի տուրքներն ունենալ և իւրա- քանչիւր անհատի ընկերային վիճակին վերաբերեալ դէպքերն միշտ ի գիր ար- ձանագրելով անոնց շարունակութիւ- նին ապահովել, ուստի այս մասին Պատրիարքարան կողմէ տեղի ունե- ցած դիտողութեանց վրայ բարեհաճե- ցաւ նկատողութեան առնուլ ինչպիսի- ն է վերաբնեւելով այդ կանոնագրին ա- նոր տեղ ուրիշ մը հրատարակել, ի մասնաւորի բարեփոխելով առաջնոյն այն տրամադրութիւնն՝ որ հակառակ կայսերական կառավարութեան դիտ- մանց ընդհարած էր մեր Եկեղեցական օրինաց : Այս նոր կանոնագրին՝ որ գործարկութեան դրուած է այժմ, չը տրամադրէր երբեք որ ըստ մեր Եկե- ղեցական օրինաց կատարելի պակա- դրութեանց հրամանագրերը Պէլէտիյէի ժողովոց և կամ կառավարութեան հրամանագրերէն առաջ իրաւունք ունենայէ յետոյ, առ առաւելն մինչեւ ութ առաւել պայմա- նաւանաւ՝ ծանուցադրով մը հաղորդ- ուին յարձանագրութիւն, և արձա- նագրութեան համար 3, 3 և 1 դա- հական ծախք մը վճարուի ըստ կարգի հինգ դահկան ամուսնութեան և երեք դահկան այլընտրու ամուսնութեանց ծանուցադրերէն առնուելու պայմանաւ և մէկ դահկան քեճուիտի ճիւղեանի համար, որ ինչպէս գիտեք խլամ ժո- ղովոց կը վերաբերի : Իսկ այդ ծա- խուց գումարին կէսն յատկացեալ է իւրաքանչիւր տեղւոյ մարդահամարի պաշտօնեային, և միւս կէսն կը- րոնական պաշտօնէին, և սոյն օրի- նական ծախքէն աւելի առնող պաշ- տօնեաներն պատժող պիտի ենթար- ճուին :

« Եւ որպէս զի Ազգային Գաւա- ռական Վարչութիւններն որոշ տեղե- կութիւն մ'ունենան թէ՛ ամուսնու- թեանց, ծննդոց, վախճանմանց և տեղափոխութեանց արձանագրութիւն- ներն ինչ եղանակաւ պիտի կատար- ուին, և այս մասին ինչ պարտաւո- ռութիւններն դրուած են իւրաքանչիւր հպատակ ժողովրդեան պաշտօնէից վա- ռայ, մարդահամարի թուրքերէն կանո- նագրին և անոր հայերէն թարգմա- նութիւնէն մէկ մէկ օրինակ սոյն շըր- ջաբերական դրոյս հետ կը հաղորդենք Ձեզ, և կը յանձնարարենք որ անոնց պարունակութեան խելամուտ լինելէ յետոյ՝ փութաք Ձեր վիճակին բոլոր թաղ. Խորհրդոց և որոց որ անկ է ծանուցանել նախ՝ թէ բնաւ երբեք ամուսնութեանց հրամանագրերն տե- ղական իշխանութեանց վաւերացման ենթարկուելու և կամ ամուսնացողնե- րէն նախապէս մէկ մէկ տուրք առնու- օրէնք չկայ և թէ՛ այս մասին եղած պահանջումներն մերժելի են ըստ վեր- ջին հրամանի Բ. Գրան և միանգա- մայն հրահանգ տաք, որ իրենց չըճա- նակին մէջ տեղի ունեցած ծննդոց, պակադրութեանց, վախճանմանց և տեղափոխութեանց ծանուցադրերն պարտաւոր են յանձնուլ, Թուրքերէն լեզ- ւով և կրկին օրինակաւ, և այդ ցա- նկերն թէ՛ թաղ. Խորհրդոյ և թէ՛ նոյն իսկ մուխթարաց յատուկ պաշտօնական

կնքովն վաւերանան, և մի օրինակն մարդահամարի պաշտօնեային տեղե- կութեան և միւսն Առաջնորդարանի յուղարկուի յարձանագրութիւն :

« Աւելորդ չեմք համարել յայտնել նաեւ թէ՛ այն ծանուցադրերն՝ որ լոկ մուխթարի կնքը կը կրեն, անվաւեր պիտի համարուին, հետեւաբար ամեն թաղ. Խորհրդոց որոց գործածած պաշտօնական կնքն հայերէն է, կը պարտաւորին նոր կնքը մը փորագրել տալ հայերէն և թուրքերէն լեզուներ- լով, և դարեւնեւ այլ եւս հնոյն գործածութիւնն : Իսկ եթէ վիճակից գիւղօրէից մէջ գտնուած թաղ. Խոր- հուրներն անբաւական են և կամ ամբողջութեամբ ստանձնէ գործն իւր ուղղակի իրենք պատրաստելու և հա- ղորդելու մարդահամարի պաշտօնէին, այդ պարագային մէջ՝ հարկ է որ Ա- ռաջնորդարանի ստանձնէ գործն իւր ամբողջութեամբ, և կարեւոր եղած միջոցներն ձեռք առնելով հաղորդէ իւր կողմէ՝ նոյն ծանուցադրերն, առ որս անկ է : »

Սրուանձտեանց Տ. Գարե- ղին վարդապետ յառաջնորդու- թենէ Ակնայ հրաժարելէն ետքը, Պատրիարքարանէն առաջնորդա- կան ընտրելոց ցանկ զրկուած էր յԱկն : Արդ կը լսեմք որ Ակնէն ի Պատրիարքարան գրուել է, թէ Ակնայ վիճակը նեղ և անձուկ լի- նելով՝ չկրնար առաջնորդ պահել, և լաւ կը համարի փոխանորդ մը վարել, և թէ՛ մերձակայ վանքէ մը վարդապետ մը ընտրած է ա- ռաջնորդական փոխանորդութեան պաշտօնով, և նորա հաստատու- թիւնը կը խնդրէ : Կը լսեմք, թէ Նորիկայի վիճակայինք ևս՝ առ որս առաջնորդական նոր ընտրութեան հրահանգ զրկուած է, չպիտի կա- տարեն առաջնորդական ընտրու- թիւն : Կիպրացիք ալ այսպէս վար- ուեցան անցեալներն : Ուրիշ տե- ղերէ ալ երբեմն լսուած են այս- պիսի ձայներ, ինչ է պատճառն, որ վերջին ժամանակներս եկեղե- ցականք կը խորշին առաջնորդա- կան պաշտօնավարութենէ, կամ ընտ- ընաւ չընդունելով, և կամ ընդու- նիլ չընտրելէն թիւ ժամանակ ետ- քը հրաժարելով : Եւ ինչ է պատ- ճառն, որ ժողովուրդն սկսած է խորշիլ առաջնորդ ունենալէ : Պատ- իրարքարանի պարտքն է հետա- ղօտել պատճառներն, և արժա- նաւոր տնօրինութիւն մ'ընել : Ա- ռաջնորդութեանց բարեկարգիչ յանձնաժողովը ընտրուած են քա- նիկայ և տեղեկագիրք տրուած են անցեալներն ալ այսպիսի յանձնա- ժողով մը կազմուեցաւ, և անշուշտ նա ալ տեղեկագիրք մը խմբագրած է : Ազգային Վարչութիւնն ան- չուշտ բաւական լոյս կը տանայ այդ տեղեկագրերէն, եթէ ի նը- կատ առնուի : Անուրանայի է, թէ ժողովուրդն հովուական հոգածու- թեան ու խնամոց պէտք ունի- անուրանայի է, թէ եկեղեցականք պարտաւոր են հովուել ժողովուր- դը : Ուստի Կեդր. Վարչութեան

պարտ է՝ բառեալ այս խորշմանց պատճառներն, և ներդաշնակու- թիւն հաստատել ժողովուրդեան ու եկեղեցականաց մէջ : Անհրաժեշտ հարկ է օրինաւորապէս սահմանել ժողովուրդեան և եկեղեցականաց պարտքերն, և թոյլ չտալ որ մէկը կամ միւսն անցնին որոշեալ սահ- մանը :

— Երուսաղիմայ Միաբաններէն Արժ. Ա. Գարեբէ վարդապետ Ա- նուշեան՝ որ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հետ մայրաքաղաքս եկած էր, պիտի մնայ՝ Երուսաղիմայ պար- տուց բարձման յանձնաժողովը քա- տուղարութեան պաշտօնով, զոր ձրի պիտի վարէ Երուսաղիմայ Վար- չութիւնն առաջարկած է թերեւս, տեսնելով որ ի սկզբան հանգանա- կութեան մեծագուծար դրամաւոր- ուած է դիւանական ծախուց հա- մար : Այս յանձնաժողովն Երուսա- ղիմայ Միաբաններէն առնուլ է, եթէ ուրիշ քարտուղարի ալ պէտք ունենայ :

— Վերջապէս, Դերձակեան Տ. Արիստակէս եպիսկոպոսի յանձ- նուել է Մշոյ Ս. Կարապետ վա- նուց առժամեայ վանահայրու- թեան պաշտօնն, և միանգամայն Տիգրանակերտի ժողովոց վերա- կազմութեան և առաջնորդական ընտրութեան գործն որ առաջար- կեցաւ նախ եղեւիտի և ապա Խար- բերդի առաջնորդաց, բայց երկու- քն ալ հրաժարեցան : Տ. Արիս- տակէս եպիսկոպոս Դերձակեան ասկէց քանի մը ամիս յառաջ ալ ընտրուեցաւ իբրեւ առժամեայ վա- նահայր Մշոյ Ս. Կարապետ վա- նուց, բայց հարկադրեցաւ հրա- ժարել : Արդեօք այժմ չկան հը- րաժարման պատճառ եղող պա- րագայք :

Ինչ և իցէ, Նորին Դերձակեա- ութութիւնը կը պատրաստուի ու- ղեւորիլ նախ ի Մուշ Ս. Կարապետ վանքն, և ապա ի Տիգրանակերտ՝ վանքէն հետն առնելով քանի մը վարդապետ : Լուր հասած է ի Պատրիարքարան, թէ Տիգրանա- կերտի քանի մը գիւղօրէից ազ- գայինք ի հոռմէականութիւն յա- րած են, և կը փորձեն բռնակա- լել ազգային հաստատութիւններն :

— Չարչամպայէն հեռագրեր են ի Պատրիարքարան, թէ Բըզ- նունի Տ. Մամբրէ վարդապետի երկարժամանակեայ բացակայու- թեան պատճառաւ ժողովուրդն անխնամ մնացած, ազգային վար- ժարանը փակուած է, և աշա- կերտը բողբալականց վարժարա- նը կը լքեն : Թէ՛ չեն ուղեր որ Չարչամպայի վիճակը Տրապիզոնի առաջնորդութեան ներքեւ մնայ, այլ կը խնդրեն որ ուրոյն առաջ- նորդութիւն լինի, Տ. Մամբրէ վարդապետի յանձնուելով, և թէ՛ թաղական խորհուրդը կը հրաժա- րի, առաջի Աստուծոյ և ժողովուր-

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Պալայի աստիճանաւ Պէյ- իկէի անուանեցաւ Բայիք էֆէն- տի, որ վախճանեալ Նիսիի էֆէն- տիի օգնական էր:

— Պօլսոյ քաղաքապետու- թիւնը դատ բացեր է Թէրէմանը -Հաղիզաթ թուրք լրագրոյն դէմ, յաճախ քննադատական յօդուած- ներ հրատարակելուն համար:

— Անգղիոյ կառավարութիւնն իբրեւ անգղիական հպատակ ըն- դուներ է եղիպտոսի խտրական քոյր Զէյնէպ հանրմն, և երկրին մէջ բաւական ծանր տպաւորու- թիւն ըրեր է այս տեղական դա- տարանայ կողմանէ արգելուած է օսմանեան օրինաց հակառակ լինելուն համար:

— Կայսերական հրամանաւ 8300 զրոյ ամաթոյակ յատկացեալ է Վանայ նախորդ կուսակալ Հասան փաշայի, և պիտի շարունակուի ցորափ անպաշտօն մնայ Հասան փաշա վատաւորութեան պատ- ճառաւ:

— Պէնկապի կուսակալը տեղ-ւոյն ամրոցին հրամանատարն բան- տարկել տուեր է՝ անգղիական ի- ըրն մարտանաւուն նաւահանգիս- տը հասած ատեն արձակած ող- ջունի թնդանօթին չպատասխանե- լուն համար: Հրամանատարն ա- ռարկեր է, թէ պահակ չողենա-ւուն պարտքն է և թէ նա բացա- կայ էր. սակայն այս առարկու- թիւնը գոհացուցիչ չէ համարուեր:

— Բաղդէի, Վանայ և Հէք- քեարի նահանգաց դատական քննիչ Սալիհ պէյ՝ Տիրապէսի իւր Խարբերդի դատական քննիչ կարգեցաւ:

— Մայրաքաղաքէս ի Լոնտոն գրուած է, թէ Օսմանեան կառա- վարութիւնը փոյթ կը տանի յՍփ- իկեան - Տրիպոլիս մարտանաւ, զօրք ու թնդանօթ զրկելու և ծո- վեղերքն ամրացնելու համար:

— Երկրորդ աստիճանի Մէճի- տիյէ պատուանշան տրուեցաւ Կարնոյ տոմարակալ Հիւսնի էֆէն- տիի:

— Յունաց Պատրիարքարանը վերստին գրեր է ի Բ. Դուռն, թէ ամուսնական հրամանագրերէ 10

զրուշ դրոյմատուրք պահանջին եկեղեցական հնաւանդ սովորու- թեանց և առանձնաշնորհմանց հա- կառակ է:

— Գահիրէի մէջ մարդ մը ըս- պաններ է մայրը, քոյրն ու քե- նեկին, ըստ խոստովանութեան իւր՝ նոցա հարստութեան տիրե- լու համար:

— Գալաթի մէջ 13 տարե- կան թրքուհի մը, որոյ հարսա- նեկան հանգիսի պատրաստութիւ- նը կը տեսնուի եղբւր, ի քուն ե- ղած ատեն, սենեկին ձեղունէն կախուած կանգնելու բռնկելով, վը- ընան ինկեր է, և աղջիկն արթնն- նալով՝ բոցերէ չըջապատեալ զը- տեր է զինքն. անմիջապէս օգնու- թիւնը հասեր են, սակայն խեղճը 24 ժամէն ետքը մեռեր է:

— Այնթապէն (Հալէպի նա- հանգ) Հասրէթ-գատէ Հաֆըզ Մէհմէտ անուն մէկը, իբրեւ ծե- րագոյնն բնակչաց քաղաքին, ի դիմաց ժողովրդեան հեռագրեր է ի Բ. Դուռն, թէ Եֆրէի և Նախա- դատ ատենաներու նախագահն մէկ քառորդ աչք ունեցող արար նախալ մ'է, ոչ թուրքերէն գի- տէ և ոչ խօսք կը հասկնայ. հե- տեաքար կը խնդրուի արժանա-ւոր անձ մը ընտրել:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

— Ռուսիոյ կառավարութիւնն որ Կովկասու Վրաց վարժարանց մէջ կրօնական դաստիարակութիւնն իսկ վրացերէն աւանդել արգելած էր, ջնջեր է այս արգելքն:

— Լուիսի Պոնոմի անուն իտա- լացի վարդապետ մը՝ որ Սուտանի Մէհմէտին ձեռքը գրեր էր, յաջո- ղեր է փախչիլ:

— Անգղիոյ Լորտերու ժողովն ընդդէմ 8 ի 36 քուէով մերժեր է՝ կանանց քաղաքական ընտրողու- թեան իրաւունք տալու առաջար- կութիւնը:

— Սպանիոյ մէջ քօլէրան տա- կալին կը շարունակէ իւր հար- ուածներն՝ բաւական աստուկու- թեամբ. իսկ Պոմպէի մէջ հետք- հետէ կը նուաղի այս ախտն:

— Սուտանի Մէհմէտի գլխաւոր օգնականն՝ գաղղիացի խմբագիր- թղթակից Պ. Օլիվիէ մեռեր է:

Փարիզի հանրապետական լրագրաց ընկերութիւնն որոշեր է դատ բա- նալ առաջի անգղիական դատա- բանաց՝ Անգղիոյ զինուորական նախարարին և Սուտանի անգղի- ական հրամանատարին դէմ, ամ- բաստանելով զանոնք թէ Պ. Օլի- վիէի դուրսը բերողին վարձ խոս- տացած են:

— Քաշմիրէն ծանուցուած է, թէ վերջին երկրաշարժէն հիմնա- յատակ եղած է Պարամուլայի քաղաքը, 3084 հոգի զոհ դնացեր և 25000 ոչխար ու այծ և 8000 արջաւ փրատակաց ներքեւ մնա- ցեր են, և թէ 70000 կործանեալ տուններ աւերակաց կոյտ մը ձեա- ցուցեր են:

— Գերմանիոյ կառավարութիւ- նը որոշած է՝ մնայուն բանակն 418 էն 480 հազարի վերածել, թնդա- նօթաց թիւն աւելցնել և այրու- ձիոյ քանի մը նոր գունդեր կազ- մել:

— Հայիւ եղած է, թէ այժմ 60 միլիոն մարդիկ դերմաներէն կը խօսին. 43 միլիոն՝ գաղղիարէն. 100 միլիոն՝ անգղիարէն:

— Ի Մարտիկա մեծաքանակ արմուրք կամարուի եղեր, Անգ- ղիոյ նախարարութեան փոփոխու- թեան պատճառաւ Անգղիոյ և Ռուսիոյ մէջ պատերազմ բացուիլն հաւանական համարուելով:

— Իտալիոյ կառավարութիւնն արգելեր է քահանայից՝ Ս. Հա- զորդութիւնը փողոցներէն անցը- նելով հիւանդաց տունները տանիլ: Պապական կղերն բողոք բարձր է այս արգելքին դէմ. և մասնա- կցեր է Պօլսոյ հռոմէական ազգա- նոց Գեր. Պատրիարքն այլ առ- Պապն ուղղած թղթին մէջ գրելով թէ ի թուրքիս ամենայն ազա- տութիւն կը վայելէ կղերն յայտմ մասին:

— Ակրամի Պատուհաս անուն զաւեշտական թերթին խմբագիրն Հունգարիոյ խորհրդարանին դէմ նախատանք գրելուն պատճա- ռաւ՝ երկամեայ բանտարկութեան և ամիսն 2 օր ծովանալութեան դատապարտուեր է, իսկ հրատա- րակիլն՝ տասնամեայ բանտարկու- թեան:

— Ի Յունաստան միջազգային Ար- ուեստահանդէս մը պիտի բացուի:

1887ին, Եֆէքին կառուցման ձեռ- նարկեալ է արդէն Պ. Եւանկելիս Զարբայի կտակած դումարով:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

×× Գողթոյ մէջ նշանաւոր ընդունեաց ողջանոց հիւսնէն վրայ, փարիզեան թերթ մը սապէս կը գրէ: «Աղ- ջիկն երբ 9-10 տարեկան հասա- կին մէջ կըսկի զաստիարակիլ, վարժուհի մը կը յատկանայ նմա. առ տան մէջ դերք մը կը բռնէ ընդ մէջ սպասուհւոյն և ուսուց- չուհւոյն. վարժուհին ամենեւին պարտաւորեալ չէ մասնակցիլ տան սովորական ծառայութեանց, որոց յատկացեալ են միայն սպասու- հիք. բայց ուսուցչուհեաց պէս ընտանեկան սեղանին վրայ չնստի- րորա պաշտօնը վատհոլութիւն պահանջող պաշտօն մը լինելուն համար՝ ընտրութեան մէջ մեծ ըզ- գուշութիւն պէտք է ընել. օրի- որդը վարժուհեաց հետ կը շրջա- դային և գլխաւորաբար բաղմա- մարդ վայրաց մէջ. վասն զի շատ մայրեր թոյլ չեն տար իրենց աղ- ջըկանց՝ Եղիւսեան դպստն կամ այլ բաղմամարդ վայրեր երթալ առանձին: Այն տարիքին մէջ զորմէ կը խօսիմք. յոյժ պարզ է արդուղարքն. մթորակ պակեմիէ (արագ) վայելչաձէ զգեստներ հագած են և վարսերն պարզ հիւսքերով հիւսուած: Դառնանք այժմ դաստիարակութեան, այ- սինքն՝ մտաց և սրտի կրթութեան: Կրտսէ, թէ ուսուցչուհւոյ մը ընտ- րութիւնը, վարժուհւոյ մ'ընտրու- թեան չափ դժուար է. այո՛, ե- թէ ոք ուղէ իւր զակին իրապէս հաստատ դաստիարակութիւն մը տալ, գաղղիացի օրիորդ մը կառ- նու որ իւր դաստիարակութիւնը բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ առած է. այդպիսի օրիորդ մը կրնայ իւր աշակերտուհին այնպէս իմն դարգացնել, որ մինչև 16 տարեկան եղած ատենը կարող կը լինի պատասխանել եղած ըննու- թեանց: Միայն թէ բազումք ի ծնողաց իրենց զաւակաց իրական դաստիարակութեանց աւելի ար- նաքին ձեակերպութեանց շատ հոգ կը տանին, և առ այդ՝ այն- պիսի մէկը կը բռնեն, որոյ պաշ-

տօնն է միայն իրեն յանձնուած աշակերտուհեաց շարժմանքն ու խօսակցութեանց եղանակն ուղղել և կրթել: Այդպիսի ծնողք յաճախ պատական վանքի մը մէջ կրթու- ւած անգղիացի օրիորդներ կը վարձեն: Ծնողաց ընդունելու- թեան յատուկ երեկութից ատեն օրիորդք օրհնէ մէջ չեն երևիր և ոչ ալ հացկերութից ատեն, մինչև իսկ երբ հիւրերն ամբողջապէս վատահելի բարեկամներ լինին: Այսպէս է նաև մտերմական հաց- կերութից ատեն: Երբ 18 տարե- կան լինին, այն ատեն կըսկին մտնել ընկերութեանց մէջ, երի- տասարդ տիկինն առաջին անգամ ընկերութեան մէջ երևելէն յա- ռաջ, սպիտակ զգեստով, յայց կիսնէ առ վաղեմի բարեկամու- հիս և առ ծանօթս տան: Կրթու- թեան մէջ ճիւղը ճանցուած է նաև այն թէ օրիորդք մը իրեն ուղղեալ նամակները չըմանայ. նախ մօրն կը տրուին անոնք, որ կը բանայ կամ կը գոցէ: Թատերաց դպրով միայն Մեծ Օրերան, Լէ Պրանսէն և Օրէրա Գօմիքը կրնայ երթալ: Երջագայելու վայրերն ալ որոշեալ լինելու են. առաւօտ- ները հօր կամ եղբօր հետ դուրս կենէն ձիով կամ կառօք: Ի հնումն ձիու սանձն չէր յանձնուեր նմա, բայց այսօր անգղիական նորածե-ւութիւնն յաղթած է:

×× Հօմսոյ յեռաբնակէն մը՝ Վերջին օրերս նոր թերթի մը ծա- նուցումը տեսնուած է, որոյ ա- նունը պիտի լինի Կոթող, Մաւսի- լիոն և Մուսէն Թիթ. դարու. հրատարակութեան տեղի ցոյց տրուած է Վիպպատէն, Լոնտոն Փարիզ, Նիւ-Եօք, Պէրլին, Պալ, Պէնսա և Յուրիս: Կեդրոնատեղին է ի Պրանքֆորդ Մայն գետոյ: Տարեգինն է 13 մարք, և ամիսն 2 անգամ պիտի հրատարակի: Թերթին նպատակն է, կրէ՛ ՎՍՍ թերթին որ քիչ ժամանակէն, 12 լեղուօք պիտի հրատարակի, նը- պատակ ունի, Եւրոպայի կեդրո- նին մէջ Կոթող մը, Մաւսիլիոն և Մուսէն մը շինելու ծրագրոյն գործադրութիւնն որ առանց ազգի խտրութեան ներկայ դարուս ա- կանաւոր, իմաստուն և արժանա-ւոր արանց և կանանց յիշատակին նուիրելով՝ նոցա գործող և ա-

ՄՈՒԹ ԳԻՇԵՐԻ ՄԷՋ

(Հիւսնէն Եֆէքի Եֆէնի)

1887 ին, Հնդկաստանի մէջ խոն- վութիւն ծագեցաւ: Թանձնապատան անգղիացիք թէպէտ քիչ մը ատեն սարսափեցան, բայց ապա համոզուե- լով թէ խոտովութիւնը զսպել դժուա- րին չէ, դարձեալ իրենց ակոթմելի անդորրութեան մէջ խորասուզեցան: Պէնտրմունտի բանակին հրամանա- տար գնդապետ Կրէյ ալ այդոց նման անկախած լինելով խաղաղութեան վրայ, իւր բարեկամաց փառաւոր պա- րահանդէս մը կուտար: Պարերն սկը- ւած էին. բայց դահլիճներէն միոյն մէջ երկու հանդիսականք հետեւեալ խօսակցութիւնը կրէին:

— Գեղեցկուհի՛: Կըսէք թէ գե- ղեցկուհի մ'է. ո՛չ, այդ սակաւ է: Ըստ իս՝ պէտք է ըսել գեղեցկութեան փալայ:

— Կարելի է, այդպէս է. բայց նո- րա վրայ ամենեւին կենդանութիւն կամ եռանդ մը չեմ նշմարեր:

— Ուսնց այդպիսիք հաճելի են. իսկ ես հանդարտ դէմքերը կը սիրեմ:

— Նիլլի կրէ՛ սառնոյ մ'է:

— Ինչպէս չէ՞ք ամաչեր, պարոն- ներ, գոչեք խօսակցողաց ետեւէն: (Ուէրինի հարեւրապետն էր. որ գնդա- պետ Կրէյի եղբօր աղջկան վրայ եղած վիճարանութիւնը լսած լինելով՝ նոյն

պահուն ներս կը մտնէր:) Ինչպէս չէ՞ք ամաչեր. ուր կորսուած է ձեր ճաշակն եւ գեղեցկին վրայ ձեր հաս- կացողութիւնը: Դուք այդպէս ան- տարբերութեամբ կընտրէք գեղեցկիւր:

— Ինչո՞ւ համար ուրեմն մեզ մը տիկ ըրիք, յարեք քննադատողներէն մին, որ նոյն բանակին սպայից մէկն էր:

— Ես ամենեւին ձեզ մտիկ չըրի, միայն ձեր վերջին բառը զատուցող լը- սեցի: Սակայն հիմա որ օգին ջերմու- թիւնը լուսնոյ ստուերին ներքեւ լինե- լով հանդերձ աստիկ է՝ մանաւանդ պարելու ժամանակ, թէ՛ ձեր խօս- քերուն հաւատամ, նա մեզ յոյժ հա- ձելի զովութիւն մը կրնայ լինիլ: Ու- ընմն ես նորա հետ կը պարեմ, նորա քով զառեկու կըրթամ: (Հարեւրապետը սենկէն դուրս ելաւ եւ փութաց իւր պարուհւոյն ըով:)

— Տե՛ս, հիմա Ուէրինի պիտի ար- թնցնէ՛ սա նիրոզ գեղեցկուհին, յարեք ժպտմամբ դերուպայն, երբ Ուէ- ըրինի չլսելու չափ հեռացած էր: Յե- տոյ երկուքն ալ սրահը գտնուող դը- ուարթ հիւրոց մէջ խառնուեցան:

Պարելու սրահին սեմին վրայ զոյգ մը պարողք երեւցան:

— Եւ կը կարծէք, շարունակեց Ուէրինի, պարուհւոյն հետ վարկենի մը չափ կանգ առնելով:

— Կը կարծէ՞ք, որ այս պղնձա- մորթ իրենց խտրութեանց համար կարնան արգարանալ:

— Հարկաւ:

— Քառասնութի մէջ պատահածին վրայ տեղեկութիւն ունի՞ք, կամ գէթ պատմութիւն վրայ, որ ինչպէս կերե-ւի՝ շատ ստոյգ է, հարցուց Ուէրինի:

— Այսօր անկից լուր եկաւ: Ուրեմն ինչպէս կարելի է, որ այն կանանց եւ մանկանց կոտորածէն յետոյ, նոցա դարձեալ անմեղ նկատուին:

Նիլլի պահ մը չպատասխանեց, եւ իւր հայեացքն ուղղուեցաւ դէպ ի այն անշարժ եւ լուսնոյ ճառագայթ- ներէն շողացեալ ծառատանն, որ ի- իրենց ձեմելին էր: Միթէ այդ անմե-ղութիւնը չէ՞նք տեսներ, երբ Բլէյլի եւ Ուօրէն Կասթիլիի ժամանակաց զիմնք, յանկարծ պատասխանեց Նիլ- լի իւր լուծութիւնը խզելով: Պ. Ուէ- ըրին, անմեղութեան համար շատ հե- ռու երթալու հարկ չկայ, մեք հոս այնպիսի բաներ կը տեսնենք, որոց յԱնգղիա տղայք անգամ հաւատ չեն ընծայեր: Մարդիկ կը զրկուին ի Հնդկ- կաստան, իբր բոլորովին տարբեր եւ անմարդկային երկիր մը. եւ զնացող անգղիացիք ալ, իրենց մարդկութիւնն ու բոլոր ընտանեկան կարգաւորու- թիւններն իրենց շանց հետ ի հայրե- նիս կը թողուին:

— Ներեցէ՛ք, եթէ ձեր խօսքն ընդհատեմ, ըսաւ Ուէրինի. — Բայց միթէ ըսել կուզէք թէ մեք հոս կոպիտ մարդիկ կը դառնանք՝ բոլոր մեր կըր- թութիւնը կորուսանելով:

— Չէ՛ բոլորովին այդպէս, բայց կարծեմ թէ երբ դուք հոս կուգաք, դոզցես կը մոռնաք թէ այն ազգն ու- ռուն տիրապետութիւնն ու բաղդը ձեզ յանձնուած է, տէրն է այն զգաց- մանց եւ պատուոյն, նոյնպէս եւ իւր արժանանաց յարգը գիտող՝ ինչպէս դուք կը հասկնաք ըսածս, այնպէս չէ՞:

— Այո՛, բայց այդ ամէնը ֆառու- փութի կոտորածն աչացս առջեւ ար- դարացնելու զօրութիւնը չունին: Եւ եթէ ձեզ հարկ լինէր ձերմակները սե-ւամորթներուն արեան գնով աղատել, յանձն կառնուի՞ք այդ միջոցը:

— Հարկաւ, յանձնատու կը լինէի, վառվռուն դէմքով գոչեց Նիլլի Կրէյ: Իւր հայեացքումք Ուէրինիի աչքերուն ուղղուելով: — Ո՛վ Ուէրինի, կուզէի որ զայդ ընելու առիթ ներկայանար ինձ, եւ յայնժամ կարող լինէի ընել զիցագ- նութիւն մը, որ չնմանիր կանանց սո- վորական գործունէութեան, որ միայն պարելու ու շատախօսել գիտեն, եւ ամե- նափոքրիկ վտանգի մը ատեն կը մա- լին կիլնան:

— Եւ այս, սառնոյ մ'է, ինքնին ըսաւ Ուէրինի:

— Կը տեսնէ՞ք, ո՛վ է դա հոն, յանկարծ ըսաւ Նիլլի Կրէյ, ձայնը մեղմանելով ու ընդարձակ եւ թը- փապատ դաշտը ցուցնելով: — Ո՞վ է նա. կարծես իւր առանձնութեանը վը- րայ կուրախանայ:

— Ո՛վ, Պրէնտօնն է:

Երկուստարդ սպայն մարդագետնին վրայ կը պտուէր՝ առանց կասկածե- լու թէ Նիլլի Կրէյ իւր եւ Ուէրինիի ու- չաղրութիւնն իւր վրայ հրաւիրած էր:

Այդ դեռ տղայ մ'է Նիլլիի ֆօլի- կիային:

— Ինչ, երկուստարդ եւ փոքրիկ զինուորանք ունինք. եւ ինչո՞ւ այդպէս կանուի զինուորական ծառայութեան մէջ կընդունին զանոնք: 16 տարեկա- նէն աւելի լինելու չէ:

— Տասնեւութ տարեկան է, եւ ճարպիկ՝ մարմնամարդական զանազան խաղերու մէջ, նաեւ հովի պէս արաւ- զասաւ:

Նիլլի Կրէյ սկսաւ ծիծաղիլ:

— Ահ, կը լսէ՞ք, միւս պարը կըս- կային: Կը բաղձայի որ միւս պարըն- կերս ալ ձեզ նման լինէր, ըսաւ Նիլլի:

ձեք խոսարեցաւ:

— Ըսել կուգեմ որ երանի թէ նա ալ ձեզ պէս նախամեծար համարէր հանդարտ նստիլ, քան թէ այս վատա- րանի պէս տաք սրահին մէջ պարել: (Մանգօն՝ յաջորդէ)

